

2. Вакуленко О.Л. Англійська мова для професійного спілкування: підручник для студентів вищих навчальних закладів (гриф МОНУ) / О.Л. Вакуленко, О.В. Сахнюк, П.І. Мігірін. – Рівне: НУВГП, 2010. – 447 с.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. українського видання С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003 – 273 с.
4. Климова О. Використання фахових англомовних Інтернет-ресурсів як засобу навчання іноземній мові у немовному закладі / О. Климова, Г. Чередниченко // Нова педагогічна думка, науково-методичний журнал. – №1/2012. – Рівне: РОІППО, 2012. – С. 244-246.
5. Програма з англійської мови для професійного спілкування / колектив авторів: Г.Є. Бакаєва О.А. Борисенко, І.І. Зуєнок [та ін.]. – К.: Ленвіт, 2005. – 119 с.
6. Сахнюк О.В. Анализ текстовых словообразовательных цепочек как инновационный приём активизации работы студентов над профессионально ориентированным текстом / О.В. Сахнюк // Профессионально ориентированные технологии обучения иностранным языкам в системе высшего технического образования: сборник научных статей. – Новочеркасск, НГМА. 2010. – С. 56-60.
7. Ступак М.Г. Креативні методи навчання іноземних мов у ВНЗ / М.Г. Ступак // Наукові записки Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ: Філологічні науки. – Чернівці, 2012. – С. 79-83.
8. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблем //Збірник наукових праць. – Київ-Вінниця, 2006. – 490 с.
9. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: навчальний посібник / О.Б. Тарнопольський. – К.: Фірма «УНКОС», 2006. – 248с.
10. Autonomy and independence in language learning / Ed. by P. Benson and P. Voller. – London and New York: Longman, 1997. – 270 p.

О.Л. ВАКУЛЕНКО. СИСТЕМНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ РЕСУРСНЫХ МАТЕРИАЛОВ – ЗАЛОГ ФОРМИРОВАНИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В СФЕРЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ДИСКУРСА

Резюме. Рассматриваются общетеоретические и методологические принципы профессионально ориентированного обучения иностранным языкам в вузах. Акцентируется внимание на необходимости системной организации и использования ресурсных материалов, а также улучшения качества образования в процессе формирования коммуникативной компетенции.

Ключевые слова: конкурентоспособность, профессионально ориентированные технологии, иноязычная коммуникация, узкоотраслевая терминология, проектная методика, коммуникативная компетенция, внутренняя мотивация, креативное письмо, стратегическая компетенция.

O.L. VAKULENKO. SYSTEMATIC ORGANIZATION OF RESOURCE MATERIALS AS THE GUARANTY OF FOREIGN COMMUNICATIVE COMPETENCE IN THE SPHERE OF PROFESSIONAL DISCOURSE

The summary. General theoretical and methodological concepts of professionally oriented technologies for teaching foreign languages in higher school are considered. The urgency of systematic organization and resource materials use, as well as improvement of higher education quality in the process of forming of communicative competence are described.

Key words: competitiveness, professionally oriented technologies, foreign language communication, special terminology, design methodology, communicative competence, internal motivation, creative writing, strategic competence.

Рекомендовано до друку.

Д-р пед. наук, проф. М.І. Тадєєва.

Одержано редакцією 07.06.2016 р.

УДК: 378: 81' 243

С.А. ПРИЙМАК, С.А. ЛИСЮК

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ КЕЙСІВ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ

Резюме. В статті аналізуються особливості впровадження методу кейсів в практику викладання іншомовного спілкування. Розглядаються різні підходи та переваги використання даного методу з метою розвитку комунікативних реакцій студентів в процесі вивчення іноземної мови. Подається приклад методу кейсу та його практичне застосування.

Ключові слова: метод кейсів, ситуаційні вправи, ілюстративні ситуації, навчальні ситуації, прикладні вправи, професійні вміння, управлінські рішення.

Постановка проблеми. На сучасному етапі швидкого розвитку інноваційних технологій надзвичайно великої популярності набуває метод кейсів (case study). Мета методу кейс-стаді – поставити студентів у таку ситуацію, коли їм необхідно буде прийняти рішення. Кейс – це події, які реально відбулися в певній сфері діяльності і є основою для проведення обговорення в академічній групі під керівництвом викладача.

© С.А. Приймак, С.А. Лисюк, 2016

У більшості випадків при використанні кейсу учасникам попередньо надається можливість ознайомитись із переліком обставин, підґрунтям яких є реальні чи уявні ситуації. Опис цієї ситуації одночасно висвітлює не лише конкретну практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, які треба засвоїти під час її розв'язування. В ході розбору ситуації студенти навчаються вчаться діяти в «команді», проводити аналіз і приймати управлінські рішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз використання кейс-методу в практиці викладання іноземної мови проводився такими вченими як О.К. Ільїна, М.В. Гончарова, М.В. Золотова, О.О. Демина, Т.Ю. Айкіна, Т. Scales.

Мета та завдання дослідження. Мета даного дослідження показати ефективність використання методу кейсів у навчанні іноземного спілкування, під час розвитку комунікативних навичок, активізації словникового запасу та вироблення мовної реакції під час діалогічного та полілогічного мовлення.

Основний матеріал дослідження. Кейс-метод або метод ситуаційних вправ є інтерактивним методом навчання, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. Він сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває здібності проводити аналіз і діагностику проблем, спілкуватися іноземною мовою. [1, 741]

Гарвардська школа бізнесу подає таке визначення кейс-методу: “Метод навчання, за яким студенти та викладачі беруть участь у безпосередньому обговоренні ділових ситуацій та задач. Ці кейси, зазвичай, підготовлені в письмовій формі та сформульовані, виходячи з досвіду реальних людей, що працюють у сфері підприємництва, читаються, вивчаються та обговорюються студентами. Вони є основою для проведення бесіди, дискусії в групі під керівництвом викладача. Тому кейс-метод є одночасно і особливим видом навчального матеріалу, і особливим способом використання цього матеріалу в навчальному процесі”.

Сьогодні метод case-study завоював провідні позиції в навчанні, активно використовується в зарубіжній практиці бізнес-освіти і вважається одним з найефективніших способів навчання студентів навичкам вирішення типових проблем. Так Гарвардська школа бізнесу виділяє майже 90% навчального часу на розбір конкретних кейсів, зберігаючи пріоритетне значення методу case-study в навчанні бізнесу. Ситуаційне навчання за гарвардської методикою - це інтенсивний тренінг слухачів з використанням відеоматеріалів, комп'ютерного та програмного забезпечення. Середньостатистичний студент Гарварду або будь-якої іншої бізнес-школи за час свого навчання «працює» сотні кейсів.

Класифікація кейсів може проводитися за різними ознаками.

Одним із широко використовуваних підходів до класифікації кейсів є їх *складність*. При цьому розрізняють:

- ілюстративні навчальні ситуації-кейси, мета яких – на певному практичному прикладі навчити студентів алгоритму прийняття правильного рішення в певній ситуації;
- навчальні ситуації-кейси з формуванням проблеми, в яких описується ситуація в конкретний період часу, виявляються і чітко формулюються проблеми; мета такого кейсу – діагностування ситуації та самостійне прийняття рішення по вказаній проблемі;
- навчальні ситуації-кейси без формування проблеми, в яких описується більш складна, ніж у попередньому варіанті ситуація, де проблема чітко не виявлена, а представлена в статистичних даних, оцінках громадської думки, органів влади тощо; мета такого кейсу – самостійно виявити проблему, вказати альтернативні шляхи її рішення з аналізом наявних ресурсів;
- прикладні вправи, в яких описується конкретна ситуація, що склалася, пропонується знайти шляхи виходу з неї; мета такого кейсу-пошук шляхів вирішення проблеми.

Кейс-метод **допомагає студентам:**

- глибше зрозуміти тему, розвинути уявлення;
- отримати ґрунт для перевірки теорії, дослідження ідей, виявлення закономірностей, взаємозв'язків, формулювання гіпотез;
- пробудити інтерес, підіграти цікавість, заохотити мислення та дискусію;
- отримати додаткову інформацію, поглибити знання; переконатися у поглядах;
- розвинути і застосувати аналітичне і стратегічне мислення, вміння вирішувати проблеми і робити раціональні висновки, розвинути комунікаційні навички;
- поєднати теоретичні знання з реаліями життя, перетворити абстрактні знання у цінності і вміння студента.

Для ефективного використання методу кейсів слід скористатися такими методичними порадами:

1. Матеріал для обговорення має бути дібраний таким чином, щоб відображав проблеми, з якими учасники можуть зіткнутися в професійній діяльності. Він повинен містити достатній обсяг інформації, щоб група мала з своєму розпорядженні всі необхідні дані, однак не була перевантажена ними.

2. Ситуація, навколо якої відбувається обговорення, має бути достатньо складною і налічувати декілька варіантів (альтернатив) розв'язання:

- послідовний виклад подій має містити деталі, уточнення (ілюструвати складність і багатоплановість професійної діяльності);
- потрібен центральний герой, інтрига, боротьба інтересів (це зробить аналіз персоналізованим, жвавішим і цікавим);
- події, відображені у ситуації, не мають бути надто давнішими, краще, щоб вони стосувалися знайомих для студентів об'єктів (фірм, організацій, особистостей);
- ситуація має бути адаптованою до тих знань, які викладач планує актуалізувати.

3. Ефективність застосування даного методу залежить від кількості учасників групи. Якщо група є досить великою, доцільно застосувати декілька варіантів розгляду проблемних ситуацій або внести елемент змагання, запропонувавши учасникам кожної групи спробувати розв'язати ситуацію раніше за суперника [2].

Розроблення кейсів – досить складне завдання. Допомагає його розв'язати наявність великого обсягу вже готових кейсів, які можна запозичити з навчальної літератури. Існують спеціалізовані центри розробки кейсів, які, як правило, діють при великих університетах. Таким чином, ми звернули увагу на навчальний комплекс Market Leader, підручник з англійської мови, що базується на кейс-методі. Завдяки автентичним матеріалам з газети «The Financial Times», чудово розробленим case studies, Market Leader став самим популярним і авторитетним посібником з викладання ділової англійської мови у багатьох країнах [3, 254].

Реальне життя пропонує студентам велику кількість непередбачуваних ситуацій, в яких вони повинні спілкуватись іноземною мовою. Студентам надається можливість обговорювати цікаві теми і проблеми, аналізувати, відстоювати свою точку зору. Аналіз ситуацій впливає на розвиток професійних вмінь студентів, формує інтерес і позитивну мотивацію по відношенню до навчання. Наприклад, при вивченні теми «Професії» («Jobs») пропонуємо наступний кейс, складений по матеріалах навчального посібника Enterprise Plus III [5, 63].

Тема: Choosing a candidate for a job.

Мета: повторити та узагальнити знання студентів у всіх видах мовленнєвої діяльності по темі «Професії»; вдосконалити навички самостійної роботи і роботи в групах; розвинути навички проведення презентації своєї роботи англійською мовою.

Опис ситуації: It's the year 2020. NASA is sending a team to the moon. They need one more person

Завдання для груп:

- кандидатам підготуватись до співбесіди;
- комісії НАСА ознайомитись з вимогами до кандидатів в астронавти і інформацією про них. Провести співбесіду.

Етапами проведення кейсу були:

1. Вивчення та обговорення матеріалу даного викладачем;
2. Розподіл учасників на групи з різними завданнями;
3. Самостійна творча підготовка;
4. Проведення співбесіди;
5. Вибір успішного кандидату;
6. Підведення підсумків і загальне обговорення;
7. Письмове завдання. Написати листа вибраному кандидату.

Всі етапи кейсу проводились на англійській мові і, були задіяні всі учасники групи: незалежно від мовленнєвої підготовки, кожен отримав можливість проявити себе. Були досягнуті наступні цілі: 1) студентам вдалось успішно вирішити поставлене перед ними практичне завдання; 2) був закріплений матеріал вивченої теми; 3) активно розвинуто навички проведення співбесіди і ділового листування (написання резюме та супровідного листа).

Цінність даного методу полягає в тому що він відображає не лише практичну проблему, але і активізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні цієї проблеми, а також формує аналітичні, практичні, творчі, комунікативні, соціальні навички і навички самоаналізу, які є невід'ємною складовою методичної компетенції.

У вивченні іноземної мови кейс-метод:

- підвищує рівень знань іноземної мови в цілому. Використання термінів і їх краще розуміння, оскільки потребує вміння їх використовувати.

- розвиває творче мислення
- розвиває навички проведення презентації (вміння представити свою роботу іноземною мовою)
- вчить формулювати різні типи питань
- розвиває вміння вести дискусію, аргументувати відповіді
- вдосконалює навички професійного читання іноземною мовою і обробки інформації
- вчить працювати в команді

Кейс-метод формує вміння критично мислити, адекватно оцінювати ситуацію, швидко приймати рішення. Використання кейс-методу разом з традиційними формами навчання буде сприяти оптимізації навчального процесу і дозволить краще засвоїти пройдений матеріал, а також підвищити інтерес студентів до вивчення іноземних мов [3, 255].

Висновки. Метод case-study необхідно якнайшвидше впровадити в програми підготовки фахівців за сучасними ринковими спеціальностями, в яких домінує ситуаційне знання і ситуаційна діяльність, таким як менеджмент, економіка, соціологія, маркетинг і т.п. Слід активізувати використання методу case-study в системі додаткової професійної освіти, особливо при реалізації програм професійної перепідготовки. Метод case-study необхідно використовувати в органічній єдності з іншими методами навчання, в тому числі традиційними, що закладають у студентів обов'язкове нормативне знання. Ситуаційне навчання вчить пошуку і використанню знання в умовах динамічної ситуації, розвиваючи гнучкість, діалектичність мислення; надмірне захоплення ситуаційним аналізом може призвести до того, що майбутній фахівець виявиться без необхідного «нормативного скелета», всі його знання буде зводитися до знання безлічі ситуацій без певного методологічного принципу або системи. Застосування методу case-study повинно бути методично обгрунтоване і забезпечене.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горбатова Т.Н. Использование метода кейсов при обучении иностранному языку в рамках профессиональной языковой подготовки в неязыковом вузе / Т.Н. Горбатова, С.В. Рыбушкина // Молодой ученый. – 2015. – № 7. – С. 741-743.
2. Золотова М.В. О некоторых моментах использования метода кейсов в обучении иностранному языку / М.В. Золотова, О.А. Демина // Теория и практика общественного развития. – 2015. – №4.
3. Ильина О.К. Использование кейс-метода в практике преподавания английского языка / О.К. Ильина // Лингвострановедение: методы анализа, технология обучения. Шестой межвузовский семинар по лингвострановедению. Языки в аспекте лингвострановедения: сб. научн. статей в 2 ч. Ч. 1. / под общ. ред. Л.Г. Ведениной. – М.: МГИМО-Университет, 2009. – С. 253-261.
4. Сидельник Э.А. Особенности использования метода “case study” в обучении иностранным языкам в неязыковом вузе / Э.А. Сидельник // Известия Южного федерального университета. Технические науки. – 2011. – Вып. 10. – Т. 123.
5. Enterprise Plus III / Virginia Evans / Jenny Dooley // Express Publishing. – 2001. – С. 63.
6. Scales P. Teaching in the Lifelong Learning Sector. Maidenhead, England, 2013. – 329 p.

С.А. ПРИЙМАК, С.А. ЛИСЮК. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА КЕЙСОВ В СИСТЕМЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ИНОЯЗЫЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Резюме. Статья анализирует особенности использования метода кейсов в практике преподавания иноязычного общения. Рассматриваются разные подходы и преимущества использования данного метода с целью развития коммуникативных реакций студентов в процессе изучения иностранного языка. Предлагается пример метода кейса и его практическое применение.

Ключевые слова: метод кейсов, ситуационные упражнения, иллюстративные ситуации, учебные ситуации, прикладные упражнения, профессиональные умения, управленческие решения.

S.A. PRYIMAK, S.A. LYSIUK. APPLICATION OF CASE-STUDY IN PROFESSIONAL FOREIGN EDUCATION SYSTEM

The summary. The article analyses peculiarities of case-study implementation while teaching foreign language. Different approaches and advantages of its application are described in order to develop students' communicative reactions when studying foreign language. Case-study example is given as well as its practical application.

Key words: case-study, situational tasks, illustrative situations, study situations, practical tasks, professional skills, managerial decisions.

Рекомендовано до друку.
Д-р. пед. наук, проф. Я.В. Сверлюк.

Одержано редакцією 20.04.2016 р.

УДК: 378. 811

О.В. ШЕВЧЕНКО

КРИТЕРІЇ СФОРМОВАНОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Резюме. У статті представлено результати аналізу наукової літератури з проблеми вимірювання ефективності філологічної підготовки студентів гуманітарних спеціальностей.

Ключові слова: критерії, показники, комунікативна компетентність, філологічна підготовка, студенти гуманітарних спеціальностей.

Постановка проблеми. Актуальність проектування критеріїв, показників і рівнів сформованості комунікативної компетентності студентів гуманітарних спеціальностей визначається необхідністю розробки методичного інструментарію вимірювання результативності філологічної підготовки у ВНЗ у контексті компетентнісного підходу до організації вищої освіти. Наразі у вищій школі пропагується компетентнісний підхід до фахової підготовки студентів, водночас, основним результатом є рівень навчальної успішності, що вимірюється на основі філологічних знань, умінь і навичок. Поза увагою практиків залишаються особистісні риси, що лежать в основі компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури свідчить, що увага дослідників приділяється розробці методики вимірювання комунікативної компетентності. Так, у роботах О.В. Безкоровайної та Л.М. Мороз [2], І.С. Кляк [6], Н.С. Назаренко [8], С.В. Перової [9], М.М. Радишевської [10], О.А. Черепанової [13], О.Ф. Усик [12] представлено багатокритеріальний підхід до вимірювання комунікативної компетентності студентів залежно від напряму професійної підготовки та площини дослідницьких інтересів. Однак, студенти гуманітарних спеціальностей та процес формування їх комунікативної компетентності у процесі вивчення філологічних дисциплін ще не виступав предметом окремого дослідження.

© О.В. Шевченко, 2016